

TRÍ TUỆ VIỆT NAM

trên bàn cờ

TS. NGUYỄN TRỌNG

Chúng ta vừa chứng kiến những ngày thăng hoa trí tuệ Việt được vinh danh trên đỉnh cao quốc tế, khi GS. Ngô Bảo Châu nhận giải thưởng Fields, giải thưởng danh giá bậc nhất về toán học tại Đại hội Toán học Thế giới ở Hydrabat, Ấn Độ.

Quả là thế hệ trẻ Việt Nam đã làm rạng danh đất nước trên nhiều lĩnh vực trí tuệ. Một trong những đấu trường trí tuệ khốc liệt bậc nhất là trên những bàn cờ.

Những kỳ tích mà thanh niên Việt Nam đạt được tại đấu trường trí tuệ khốc liệt này có thể còn chưa được đông đảo người Việt Nam, kể cả các bậc trí giả hiểu và đánh giá đúng mức. Có 2 loại cờ phổ biến nhất hiện nay: cờ tướng (CT), hay còn gọi là cờ Trung Quốc và cờ vua (CV) hay còn gọi là cờ quốc tế. Có lẽ người Việt Nam ai cũng biết chút ít về CT. Thường lễ hội nào cũng có những cuộc cờ người. Nhưng ít ai biết rằng trong suốt bao nhiêu năm, người Trung Quốc chưa bao giờ để một người nào không phải dân Trung Hoa giành được một chiếc huy chương nào trong các giải vô địch thế giới về CT. Cho đến năm 2005, tại giải vô địch thế giới cờ tướng tổ chức ở Paris, Nguyễn

Vũ Quân, một chàng trai Việt Nam 22 tuổi đã giành được huy chương đồng. Chuyện này chưa bao giờ xảy ra. Hàng trăm bài báo quốc tế đã viết về thông tin “động trời” này, hàng trăm bài báo Trung Quốc đã phân tích, mổ xẻ hiện tượng “người Trung Quốc không còn làm bá chủ cờ tướng thế giới nữa!”. Tiếc thay, Nguyễn Vũ Quân đã vĩnh viễn ra đi vào năm 2009 ở tuổi 26, sau khi giành chức vô địch cờ tướng Việt Nam ít lâu. Đường như không mấy ai biết sự ra đi lặng lẽ của một chàng kế toán nghèo, ốm yếu nhưng là một thiên tài.

Còn cờ vua? Việt Nam còn đạt những kỳ tích vang dội hơn dù rằng cờ vua vẫn là cái gì còn khá xa lạ với xã hội Việt Nam. Thế hệ trẻ Việt Nam đã bước những bước dài gần như không tưởng trên đấu trường này. Từ một quốc gia mà mới khoảng 30 - 40 năm trước còn là vùng trắng của môn thể thao trí tuệ bậc nhất này (trừ vài anh lưu học sinh trở về từ Liên Xô và các nước Âu, Mỹ khác), Việt Nam đã bước lên hàng thứ 36 trong tổng số 154 quốc gia được Liên đoàn Cờ Vua Thế giới (FIDE) xếp hạng. Vì có biết ít nhiều đến truyền thống cờ vua, biết về vinh dự lớn lao mà người Nga giành cho con em họ khi có một người nào đó đạt được danh hiệu “Đại kiện tướng – GrandMaster” trong thi đấu cờ vua, nên tôi thật sự kinh ngạc khi những GrandMaster rất trẻ tuổi xuất hiện liên tục ở Việt Nam trong những năm gần đây. Một đất nước xa lạ với lĩnh vực trí tuệ cao siêu này mà bỗng chốc có những Đào Thiên Hải,

Chủ tịch Nguyễn Minh Triết tiếp Tổng thống Cộng hòa CALMUKIA (thuộc Liên bang Nga), Chủ tịch Liên đoàn Cờ Quốc tế (FIDE), ông ILYUMZINOV sang thăm Việt Nam 30/8 - 01/9/2010

Nguyễn Vũ Quân, người mang lại chiếc huy chương đồng cá nhân đầu tiên cho cờ tướng Việt Nam tại giải vô địch thế giới về cờ tướng năm 2005

Nguyễn Ngọc Trường Sơn (một trong những người đạt danh hiệu Đại kiện tướng trẻ nhất thế giới khi chưa tròn 15 tuổi) v.v... và đặc biệt là Lê Quang Liêm, với những thành tích đặc biệt xuất sắc gần đây (hiện đứng hàng 41 thế giới). Chúng ta còn có những cô gái siêu đẳng, những GrandMaster: Nguyễn Thị Thanh An, Hoàng Thị Bảo Trâm, v.v... và đặc biệt là Hoàng Thanh Trang kỳ thủ nữ đứng hàng 22 thế giới (hiện đầu quân cho Hungary). Tình cảm yêu quý và trân trọng những Đại kiện tướng, Kiện tướng Quốc tế trẻ măng của Việt Nam, nhất là vị trí 41 của Lê Quang Liêm hay vị trí 22 của Hoàng Thanh Trang, đến với tôi một phần từ những kỷ niệm xa xôi 45 năm trước. Ngày đó, tôi đang theo học đại học ngành toán ở Nga, có một sinh viên cùng lớp đạt danh hiệu GrandMaster. Tất cả chúng tôi coi bạn đó như một vị thánh! Tôi nhớ mãi buổi đón *Đại kiện tướng của chúng tôi* (chúng tôi gọi anh bạn đó là "GrandMaster của chúng tôi", tiếng Nga là "Nash GrandMaster") trở về từ một giải quốc tế. Ông Chủ tịch vùng (gồm nhiều tỉnh), ông Tỉnh trưởng, Thầy Hiệu trưởng trường tôi và nhiều trường khác, không biết bao nhiêu sinh viên các trường đã đón mừng bạn ấy! Thịnh thoảng, vài tháng 1 lần, *GrandMaster của chúng tôi* lại tổ chức các bài giảng về cờ. Sinh viên cả thành phố kéo đến nghe đông nghịt.

Sau bài giảng, Nash GrandMaster thường có cuộc đấu với vài ba bốn chục đối thủ. Cả thành phố kéo đến. Chưa bao giờ tôi thấy *GrandMaster của chúng tôi* thua, chỉ đến hòa là cùng, dù không ít những cao thủ nổi tiếng các đại học cũng tham dự. Đó là không khí của nước Nga, cường quốc cờ số 1 thế giới với trên 200 GrandMaster hiện đang còn thi đấu. Một số đã già, nghỉ hưu không thi đấu nữa và giành thời gian chủ yếu cho giảng dạy, có lẽ trong đó có *GrandMaster của chúng tôi*. Họ yêu quý, trân trọng những GrandMaster của họ vô cùng. Hiện cả thế giới có chừng 1.300 GrandMaster

cao trí tuệ cờ hỗ trợ phát sinh là những chương trình máy tính cực kỳ thông minh, sánh được với bộ não con người. Để đấu trí với những kỳ thủ bậc nhất thế giới, máy tính điện tử đã "thông minh" lên rất nhiều, đã "tăng tốc tư duy" lên rất nhiều. Các chuyên gia máy tính thế giới đã dày công tạo ra những bộ siêu xử lý cực nhanh, những phần mềm cực kỳ thông minh trong cuộc đấu trí ngoạn mục Người – Máy. Các kỳ thủ không cần lo làm ra các máy tính để đấu với mình. Đã có những người khác làm việc này và như vậy, máy tính ngày càng tiệm cận đến tư duy của bộ não con người.

Nguyễn Ngọc Trường Sơn - đạt danh hiệu Đại kiện tướng quốc tế năm 14 tuổi

đang còn thi đấu. Ấy thế mà "vị thánh" thời sinh viên của tôi, *GrandMaster của chúng tôi*, chưa bao giờ được xếp vào 100 kỳ thủ hàng đầu thế giới. Nói thế để hiểu những GrandMaster Lê Quang Liêm, Hoàng Thanh Trang của Việt Nam giá trị đến chừng nào.

Sẽ có người nói rằng trí tuệ thì tuyệt vời đấy, nhưng có làm ra của cải không mới là quan trọng. Có bạn đã viết như vậy về kỳ tích của Ngô Bảo Châu. Nghĩ thế là không đúng, là thiếu cận. Trí tuệ ở tầm cao, nhất là khi đã đạt tầm cao chói lọi thì có thể làm phát sinh vật chất (khi đó thường cũng là những vật chất thuộc phạm trù đầy chất sáng tạo), nhưng cái quan trọng hơn rất nhiều mà những đỉnh cao trí tuệ có thể làm phát sinh chính là những nguồn lực trí tuệ mới, làm động lực cho sự phát triển của mọi lĩnh vực. Một thí dụ tầm thường về sản phẩm vật chất mà đỉnh

Nhà nước, các doanh nghiệp và toàn xã hội hãy chăm sóc các tài năng kiệt xuất đã ra hoa kết trái như Ngô Bảo Châu, Lê Quang Liêm, Nguyễn Ngọc Trường Sơn, Hoàng Thanh Trang, ... và cả Nguyễn Tiến Minh (đứng trong TOP 10 thế giới về cầu lông) và nhiều tài năng trẻ khác của chúng ta. Có vậy đất nước ta mới mong được sánh vai cùng năm châu bốn biển như Bác Hồ căn dặn. Các em, các cháu đã tự khổ luyện thành tài. Việc của các anh, các chị, các bác, các cô chú là đừng để những viên ngọc quý một ngày nào đó không còn sáng nữa, thậm chí tan biến vĩnh viễn như Nguyễn Vũ Quân. □

Đại kiện tướng Hoàng Thanh Trang tại giải vô địch cờ vua cá nhân nữ châu Âu